

MAR ARZA

Strappo: No pas per atzar cau el patriarcat

ARTISTES
AL
MUSEU

La pintura al fresc, la dificultat de la pintura al fresc, radica en la rapidesa amb què has d'executar els traços sobre el mur. Precisa sobrietat i lleugeresa. No hi ha lloc per al dubte o la rectificació. Les tremolars queden enganxades als murs, si no. S'ha de deixar fluir la pinzellada, lliure, segura, sense entrebancs. Allà on passa el pinzell, queda el traç marcat, sense possibilitat de canvi.

En realitzar un fresc, prens consciència de la dificultat que comporta. Retornes a les pintures murals romàniques preservades al Museu Nacional i reconeixes l'extrema perícia que demostra cada un dels traços i gestos, dels colors i les mirades. Pintures que s'emprenen sobre un estucat humit, durant un període de temps limitat, fins que s'asseca. Necessita només aigua de calç i pigment. Una mescla inestable que s'ha de barrejar contínuament. El mur xucla la mescla. Comença aleshores un procés de carbonatació que cristallitza els pigments. Una reacció química que enjoia les àbsides de les capelles amb una profusió d'imatges.

No hi ha una obra d'art més d'un lloc que una pintura al fresc. Tanmateix, els frescos dormen al museu. Van ser arrencats del seu lloc perquè, si no, haurien estat doblement arrencats del lloc i de la llum, i fets desaparèixer. No hi va haver espai per al dubte.

La tècnica de l'*strappo* consisteix a adherir amb cola soluble una tela fina de cotó sobre els frescos. La tela s'extrau i s'emporta la capa més superficial de la pintura, que es pot traslladar llavors a un altre suport. Així van viatjar fins on són ara. Però, certament, van quedar empremtes sobre el mur originari, i també l'eco d'un esquinçament.

No hi ha tècnica més alineada amb la lògica extractivista que un arrencament que treu del lloc el que és del lloc. Tanmateix, va ser una reacció davant el perill d'espoli.

Aquest mur del davant no és de cap església, però sí que allotjava una pintura al fresc. Unes lletres blanques es distingeixen subtilment d'un fons tacat de blau. Són les restes de la pintura que ha sigut arrencada. Entre empremtes de blau, hi trobem una sentència, més que una frase. La sentència aquartera una veritat que viu al mur i al lloc.

Una figura masculina s'eleva per sobre el perfil d'una comunitat i en desiguala l'horitzó. Pares, marits, patrons, emperadors, depredadors... en possessió de l'última paraula sobre la resta dels cossos i les voluntats. El patriarcat és un sistema de domini i espoli basat en l'abús i l'opressió. La paraula prové del llatí, i suma les arrels *pare* i *govern*. El poder del pare cavalca sobre la terra des de temps immemorials. Amb continuïtat, sense caure del cavall, ni per atzar.

No hi ha obra de poder més arrelada als homes que un sistema de desigualtat. Tanmateix, existeix la poesia.

Sobre el mur hi trobem un gir poètic. Les paraules en llatí es desenllacen a poc a poc. La paraula patriarcat es trenca. Ara són els arcs del pare, les seves construccions, les que no cauen pas per casualitat. A la sala, superposats, una filera de capitells isolats, sustenten l'aire incert d'una estructura no visible però present, encara latent en les arrels més profundes del comportament. El que és poètic esdevé un registre de l'imperceptible.

Escriptora, poetessa, activista, Audre Lorde va combatre la desigualtat fins i tot dins el moviment feminista. Va escriure, entre moltes, aquesta frase reveladora en la qual afirmava que “les eines de l'amo mai no desmantellaran la casa de l'amo”, per dir que el marge de maniobra és ben minso. Una frase ganivet que fa un tall a la realitat, per on entreveus el mecanisme pel qual la dominació se sustenta, i el canvi genuí està lluny d'assolir-se.

Les lletres no estan pintades al mur: són el mur mateix. Tanmateix, estem fent un exercici conscient d'arrencament del fresc arrelat al mur. I, si més no, no aconseguim extraure'n més que la capa superficial.

MAR ARZA

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

MAR ARZA

Strappo: No por azar cae el patriarcado

ARTISTES
AL
MUSEU

La pintura al fresco, la dificultad de la pintura al fresco, radica en la rapidez con la que debes ejecutar los trazos sobre el muro. Precisa sobriedad y ligereza. No hay cabida para la duda o la rectificación. Si las hay, los temblores quedan pegados a los muros. Se debe dejar fluir la pincelada, libre, segura, sin obstáculos. Por donde pasa el pincel, queda el trazo marcado, sin posibilidad de cambio.

Al realizar un fresco, tomas conciencia de la dificultad que supone. Regresas a las pinturas murales románicas preservadas en el Museu Nacional y reconoces la extrema pericia que demuestra cada uno de los trazos y gestos, de los colores y las miradas. Pinturas que se emprenden sobre un estucado húmedo, durante un periodo de tiempo limitado, hasta que se seca. Necesita solo agua de cal y pigmento. Una mezcla inestable que debe removerse continuamente. El muro absorbe la mezcla. Empieza entonces un proceso de carbonatación que cristaliza los pigmentos. Una reacción química que embellece los ábsides de las capillas con una profusión de imágenes.

No hay una obra de arte más propia de un lugar que una pintura al fresco. Sin embargo, los frescos duermen en el museo. Fueron arrancados de su sitio porque, si no, habrían sido doblemente arrancados del lugar y de la luz, y hechos desaparecer. No hubo espacio para la duda.

La técnica del *strappo* consiste en adherir con pegamento soluble una fina tela de algodón sobre los frescos. La tela se extrae y se lleva la capa más superficial de la pintura, que puede trasladarse entonces a otro soporte. Así viajaron hasta donde están ahora. Pero, ciertamente, quedaron huellas sobre el muro originario, y también el eco de una rasgadura.

No hay técnica más alineada con la lógica extractivista que un arranque que quita de su sitio lo que es del propio lugar. Sin embargo, fue una reacción ante el peligro de expolio.

Este muro de enfrente no es de ninguna iglesia, pero sí alojaba una pintura al fresco. Unas letras blancas se distinguen sutilmente de un fondo manchado de azul. Son los restos de la pintura que ha sido arrancada. Entre huellas de azul, encontramos una sentencia, más que una frase. La sentencia cuartela una verdad que vive en el muro y en el lugar.

Una figura masculina se eleva por encima del perfil de una comunidad y desiguala su horizonte. Padres, maridos, patrones, emperadores, depredadores... en posesión de la última palabra sobre el resto de cuerpos y voluntades. El patriarcado es un sistema de dominio y expolio basado en el abuso y la opresión. La palabra proviene del latín, y suma las raíces *padre* y *gobierno*. El poder del padre cabalga sobre la tierra desde tiempos inmemoriales. Con continuidad, sin caerse del caballo, ni por azar.

No existe obra de poder más arrraigada a los hombres que un sistema de desigualdad. Sin embargo, existe la poesía.

Sobre el muro encontramos un giro poético. Las palabras en latín se desenlazan poco a poco. La palabra *patriarcado* se rompe. Ahora son los arcos del padre, sus construcciones, las que no caen por casualidad. En la sala, superpuestos, una hilera de capiteles aislados, sustentan el aire incierto de una estructura no visible pero presente, aún latente en las raíces más profundas del comportamiento. Lo poético se convierte en un registro de lo imperceptible.

Escritora, poetisa, activista, Audre Lorde combatió la desigualdad incluso dentro del movimiento feminista. Escribió, entre muchas, esta frase reveladora en la que afirmaba que “las herramientas del dueño nunca desmantelarán la casa del dueño”, para decir que el margen de maniobra es muy escaso. Una frase cuchillo que corta la realidad, por donde se entrevé el mecanismo por el que se sustenta la dominación, y el cambio genuino está lejos de alcanzarse.

Las letras no están pintadas en el muro: son el propio muro. Sin embargo, estamos haciendo un ejercicio consciente de arranque del fresco arraigado en el muro. Y, por lo menos, no logramos extraer más que la capa superficial.

MAR ARZA

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

MAR
ARZA

Strappo: The Patriarchy Does Not Fall by Chance

ARTISTES
AL
MUSEU

The challenge of fresco painting lies in the swiftness required to execute each stroke upon the wall. It demands restraint and lightness. There is no room for hesitation or correction; any tremors remain embedded in the wall. The brushstroke must flow – free, assured, unhindered. Wherever the brush passes, the mark is indelibly set, with no possibility of alteration.

In the act of creating a fresco, one becomes keenly aware of its challenges. Observing the Romanesque mural paintings preserved in the Museu Nacional one recognises the exceptional skill evident in every brushstroke and gesture, in the colours and expressive forms. These works are executed upon damp plaster, within a limited timeframe before it dries. Only limewater and pigment are needed – a volatile mixture that requires constant stirring. The wall absorbs the mixture, initiating a carbonation process that crystallises the pigments – a chemical reaction that adorns chapel apses with a profusion of images.

No work of art is more intrinsically tied to a place than fresco painting. Yet, these frescoes now rest within the museum. They were removed from their original sites because, had they not been, they would have been doubly lost – taken from both their location and their light, and made to vanish. It was a decision made without hesitation.

The *strappo* technique involves adhering a fine cotton cloth to the fresco using a soluble adhesive. The cloth is then removed, taking with it the uppermost layer of the painting, which can be transferred to another support. This is how they arrived at their current location. However, remnants lingered on the original wall, along with the echo of a tear.

No technique aligns more closely with extractivist logic than one that displaces what inherently belongs to its original context. Yet, it was a response to the threat of plunder.

The wall opposite does not belong to any church, but it once bore a fresco. Faint white letters can be discerned against a blotched blue background – the remnants of a painting that has been stripped away. Among the traces of blue, we encounter a sentence – more than a phrase. A sentence that delineates a truth residing within the wall and the place.

A male figure rises above the community's profile, skewing its horizon. Fathers, husbands, masters, emperors, predators... wielding ultimate authority over others' bodies and wills. Patriarchy is a system of domination and extraction, rooted in abuse and oppression. The word derives from Latin, combining the roots for *father* and *government*. The father's power has traversed the earth since time immemorial – unceasingly, without ever falling from the saddle, not even by chance.

No power structure is more deeply entrenched in men than a system of inequality. Yet, there is poetry.

On the wall, a poetic twist unfolds. The Latin words gradually unravel; the term *patriarchy* fractures. Now, it is the arches of the father, his constructions, that do not fall by chance. In the gallery space, superimposed, a row of isolated capitals supports the uncertain air of a structure – unseen, yet present – still latent in the deepest roots of our behaviour. Here, poetry becomes a register of the imperceptible.

Writer, poet and activist Audre Lorde fought inequality even within the feminist movement. Among her many powerful words, she wrote this revealing phrase: 'The master's tools will never dismantle the master's house', highlighting the limited scope for genuine change. A phrase that cuts into reality like a knife, exposing the mechanisms that uphold domination – and how genuine change remains distant.

The letters are not painted on the wall; they are the wall itself. Yet we engage in a conscious act of detaching the fresco embedded within it. At best, we can only strip away the surface layer.

MAR ARZA

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA